

Tallinna vastused
ROHELISE PEALINNA RAHVAKOGU
ettepanekutele

Kuidas siduda Tallinna haljasalad ülelinnaliseks kutsuvaks tervikuks?

Mai 2024

Eessõna

Rohelise pealinna rahvakogu andis 4. novembril 2023. a. Tallinna linnale üle 39 ettepanekut, vastuseks küsimusele *Kuidas siduda Tallinna haljasalad ülelinnaliseks kutsuvaks tervikuks?*

Ettepanekute läbitöötamiseks ja neile vastuste koostamiseks moodustati kaks rühma:

- **töörühm** linnaüksuste ekspertidest (kokku kaasati üle 40-ne töötaja 16-nest linnaüksusest ja esindajad linnaosavalitsustest) ning
- linnaametite juhtidest moodustatud **kaheksa liikmeline juhtrühm**, mille esimees on Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalameti tegevusvaldkondi koordineeriv abilinnapea.

Töörühm töötas ettepanekud läbi, täpsustades vajadusel teemade vastutusvaldkonda, kirjeldas tegevused, mida linnas juba ettepanekute suunal tehakse (vt ptk 2) ja pakkus välja tegevusi, mida ettepanekute elluviimiseks veel teha saaks. Tegevuste puhul arvestati ajaperioodina lähema viie aasta perspektiivi.

Juhtrühm omakorda, tuginedes töörühma sisendile, tegi lõplikud otsused – milliseid tegevusi rahvakogu ettepanekute elluviimiseks linn teha võtab (vt ptk 1). Kuna suure osa tegevuste elluviimiseks on vajalik mitme üksuse koostöö, siis juhtrühmas jõuti selgusele, kes on iga tegevuse (arvestades ka teenuste osutamise jaotumist linnasüsteemi sees) peamine vastutaja ja vedaja ning millisesse täpsemasse ajaperioodi on realistlik tegevused kavandada.

Tallinna linna vastused rahvakogu ettepanekutele jagunevad kahe peatüki vahel.

Peatükis 1 on toodud tabeli kujul iga ettepaneku elluviimiseks peamiselt need tegevused, mille ettevõtmine on kaalukaks saanud tänu rahvakogule.

Peatükis 2 on rahvakogu ettepanekud rühmitatud 17-ks teemaks ja iga teema lõikes on töörühma poolt kirjeldatud tegevused, mida linnas rahvakogu ettepanekute suunal juba tehakse.

Kokkuvõtlikult saab öelda, et ettepanekud võetakse töösse ja kõikide teemadega Tallinna linn ühel või teisel moel juba tegutseb. Välja arvatud nelja rahvakogu ettepaneku (1-9, 1-12, 3-1, 5-1) elluviimiseks ei ole linn seekord valmis uusi tegevusi planeerima. Nende ettepanekute suunal jäädakse tänase väljakujunenud praktika juurde (vt ptk 2), mida arendatakse edasi sobiva võimaluse tekkimisel.

Täname kõiki rahvakogu liikmeid!

Sisendi koondas ja raporti pani kokku Tallinna Strateegiakeskuse rohepöörde büroo.

Sisukord

1. Tegevused rahvakogu ettepanekute elluviimiseks	4
2. Mida Tallinna linn rahvakogu ettepanekute teemadel veel teeb	10
2.1 Haljastuse rajamine ja hooldamine, puude asendamine	10
2.2 Rohealade planeerimine	11
2.3 Rohealade loodusväärtus	12
2.4 Rohealade kasutamine	12
2.5 Linnasisene koostöö	12
2.6 Kaasamine, kaasamise meetodid	13
2.7 Avaliku ruumi kujundamine, avalik kasutus	14
2.8 Kogukondlik tegevus	14
2.9 Teadlikkuse kasvatamine	16
2.10 Sademevesi	16
2.11 Häiringute mõju (valgus- ja mürareostus)	17
2.12 Hanked	18
2.13 Tänavate hooldus, projekteerimine	18
2.14 Terviserajad	19
2.15 Liikuvus	20
2.16 Jäätmed	21
2.17 Avalikud üritused	21

1. Tegevused rahvakogu ettepanekute elluviimiseks

Järgnevas tabelis on toodud vastusena **39-le rahvakogu ettepanekule üle 80 tegevuse**, läbi mille hakatakse ettepanekuid ellu viima.

Sealhulgas nelja rahvakogu ettepaneku (1-9, 1-12, 3-1, 5-1) elluviimiseks ei ole linn seekord valmis uusi tegevusi planeerima. Nende ettepanekute suunal jääb linn tänase väljakujunenud praktika juurde (vt ptk 2), mida arendab edasi sobiva võimaluse tekkimisel. Sealhulgas näiteks ilutulestiku müük ja kasutamine on reguleeritud riigi tasandil.

Rohelise tekstiga on välja toodud ka mõned rahvakogu ettepanekute elluviimise seisukohast olulisemad tavapraktikas toimivad tegevused, lisaks ptk 2 kirjeldatule.

Järj. nr	Rahvakogu ettepanek		Tegevus rahvakogu ettepaneku elluviimiseks või tegevus, mis on juba tavapärasel praktikal	Tegevuse ajaperiood	Tegevuse (teenuse) peamine vastutaja ja vedaja 22.05.2023 seisuga
1	1-1 Säilitada kõrghaljastust ja rakendada ulatusliku(ma)lt mitmerindelise haljastuse põhimõtet 100% rahvakogu toetus	1.1	<i>Rohe- ja sinivõrgustiku teemaplaneeringu</i> koostamine, mis pakub teema käsitlemiseks laia vaate.	2025+	Ruumiloome osakond
		1.2	Koostatakse <i>Avalikule alale haljastuse rajamise juhend</i> (Linnavalitsuse määrus), mida saab kasutada ka eramaadel.	2024-2025	Kesklinna- ja Kommunaalamet
		1.3	Tellitakse tänavaruumi rohefaktori või muu sarnane meetodika haljastuse osakaalu suurendamiseks tänavaruumis.	2024-2025	Strateegiakeskuse rohepöörde büroo
		1.4	<i>Rohefaktori</i> tööriista sidumine Tallinna planeeringute registriga (TPR).	2024	Linnaplaneerimise Amet
		1.5	Koostöös tehnoorkude valdajatega asutakse saavutatama kokkulepet puit- ja rohtaimede istutamiseks, kas tehnoorkude peale või kaitsevööndisse.	2024	Kesklinna- ja Kommunaalamet
		1.6	Lisatakse Hooldus-, heakorra- ja haljastustööde infosüsteemis erakinnistute omanikele võimalus teavitada uue haljastuse rajamisest.	2025+	Kesklinna- ja Kommunaalamet
2	1-2 Tõsta haljasalade hooldamise kvaliteeti	2.1	Kesklinna- ja Kommunaalamet koostöös Tallinna Botaanikaaiaga viib läbi uuringu <i>Haljasalade niitmise mõtestatud korraldamine elurikkuse eesmärgil</i> .	2024-2025	Kesklinna- ja Kommunaalamet
		2.2	Muudetakse linnavalitsuse määrust Tallinna haljastuse hoolduse nõuded eraldades prügikoristuse ja muu hoolduse, mille tulemusena saab määrata täpsemaid hooldusintensiivsusi.	2024-2025	Kesklinna- ja Kommunaalamet
		2.3	Kesklinna- ja Kommunaalamet koostöös Tallinna Botaanikaaiaga ja Linnaosavalitsustega. Süsteemne tegevus haljasalade rajamisel ja hooldamisel.	2024+	Kesklinna- ja Kommunaalamet
3	1-3 Parandada detailplaneeringute korda ja menetlemise protsesse sellisel, et arendajate poolt oleks tagatud samaväärses mahus roheluse loomine	3.1	<i>Rohefaktori</i> rakendamine ja mugava veebikeskkonna loomine töövahendi kasutajasõbralikuks kasutamiseks.	2025	Linnaplaneerimise Amet
		3.2	<i>Rohefaktori</i> sidumine Tallinna planeeringute registriga (TPR).	2024	Linnaplaneerimise Amet
		3.3	Tõhustatakse ehituse järelevalvet ja kasutusloajärgset haljastuse järelevalvet.	2024+	Linnaplaneerimise Amet
4	1-4 Säilitada olemasolevate rohe- ja rannaalade loodusliku kvaliteeti ja seda mitte kusagil Tallinnas vähendada	4.1	<i>Rohe- ja sinivõrgustiku teemaplaneeringu</i> koostamine, mis pakub teema käsitlemiseks laia vaate.	2025+	Ruumiloome osakond
		4.2	Taastatakse karjatamise abil 100 ha rannaniitusid (2024: Paljassaare hoiuala; 2025: Mustjõe rannaniit, Tiskre rannaniit).	2024-2025	Kesklinna- ja Kommunaalamet
		4.3	<i>Rohe- ja sinivõrgustiku teemaplaneeringu</i> alusuuring: selgitatakse välja Tallinna rohevõrgustikku moodustavate rohealade ja rohekoridoride seisund, tzoneeritakse ja määratletakse kaitse- ja hooldusvajadused ning viiakse vajalikud tegevused ellu.	Vastavalt teemaplaneeringu ajaraamile	Kesklinna- ja Kommunaalamet
		4.4	2024. a. alustatakse kõikide Tallinna looduslike ja IV hooldusklassi niidualade elustikusõbralikku (st niiduse	2024+	Kesklinna- ja Kommunaalamet

Järj. nr	Rahvakogu ettepanek		Tegevus rahvakogu ettepaneku elluviimiseks või tegevus, mis on juba tavapäraseks praktikas	Tegevuse ajaperiood	Tegevuse (teenuse) peamine vastutaja ja vedaja 22.05.2023 seisuga
			äraviimisega) hooldust.		
5	1-5 Parandada koostööd linnamaastiku tegevusvaldkonda strateegiliselt suunavate arengu- ja rakenduskavade elluviimisel, pöörates eraldi tähelepanu ülelinnalise sidusa rohevõrgustiku saavutamiseks vajalikule ametivahelisele koostööle	5.1	Rohe- ja sinivõrgustiku teemaplaneeringu koostamine ja selle raames uuringute läbiviimine.	2025+	Ruumiloome osakond
		5.2	Uuendatakse Tallinna haljastu tegevuskava aastateks 2013-2025 .	2025	Kesklinna- ja Kommunaalamet
		5.3	Linnaruumi visioonide koostamise ja suurte linnamaastikke puudutavate projektide puhul hõlmab protsess kõiki asjakohaseid linnaameteid. On kokku lepitud linnaruumi visioonide kinnitamine istungitel ja visioonide kooskõlastusringis on asjaomaste ametite juhid ning valdkonna abilinnapead.	Tavapraktika	Ruumiloome osakond
		5.4	Üldplaneeringute koostamine ja kehtivate üldplaneeringute ülevaatamine.	Tavapraktika, seadusest tulenev nõue	Ruumiloome osakond, Linnaplaneerimise Amet
6	1-6 Teha igas linnaosas linlastele kättesaadavaks info linnaroheluse arendustegevustest, et soodustada kodanike suuremat osalust ja koostööd linnaga	6.1	Luuakse veebikeskkond, mis kajastab eelarveaastas planeeritud objekte ja nende seisu (investeeringuid), et tagada linnaroheluse projektide info õigeaegne kättesaadavus.	2024	Kesklinna- ja Kommunaalamet
		6.2	Tallinna planeeringute registri (TPR-i) kasutajamugavuse tõstmine.	2025+	Linnaplaneerimise Amet
		6.3	Koostatakse juhend linnaroheluse käsitlemiseks detailplaneeringus, sh seletuskirjas ja joonistel: vertikaalplaneerimise, sademevee käitlemise ja ärajuhtimise, välisvalgustuse, päikesepaneelide paigaldamise, hoonete energiatõhususe (soojamajandus sh jahutus jne).	2024	Linnaplaneerimise Amet
		6.4	Korraldatakse iga-aastased infotunnid linna planeeritud objektide ja tegevuste kohta ning jagatakse seda infot ka teistes infokanalites.	2025+	Kesklinna- ja Kommunaalamet
		6.5	3D visuaali esitamise nõue Linnavalitsuse töökorralduse määruses ja Linnaplaneerimise Ameti detailplaneeringute vormistamise nõuetes vaadatakse üle ja täpsustatakse (n: esitada linnamudelid vms). Urbanist AI kasutamine koosloome töötubades.	2024	Linnaplaneerimise Amet
		7	1-7 Jätkata kogukonnaaedade tegevuse toetamist ja julgustada nende juurde loomist	7.1	Suurendatakse taotlusvooru eelarvet.
7.2	Senisest proaktiivsemalt suunatakse kogukonnaaedade teket, kaardistades ja määrates koos Linnaosavalitsuste ja teiste ametitega võimalikud kogukonna- ja ühisaedade asukohad ning teavitatakse avalikkust.	2025+	Kesklinna- ja Kommunaalamet		
7.3	Linnaaianuduse huvilistele suunatud koolitused pilootprogramm(id), nii toimivatele kogukonnaaedadele kui ka laiemalt suurendamiseks kogukonnaaia pidamise teadmisi ja pädevusi.	Tavapraktika	Kesklinna- ja Kommunaalamet		
8	1-8 Luua ülelinnaline juhendmaterjal avaliku ruumi kujundamiseks ja linna taimestiku planeerimisel eelistada kohalike taimeliikide kasutamist	8.1	Koostatakse <i>Avalikule alale haljastuse rajamise kord</i> (Linnavalitsuse määrus)	2024-2025	Kesklinna- ja Kommunaalamet
		8.2	Elurikka haljastuse veebikataloogi täiendatakse <i>Avalikule alale haljastuse rajamise korra</i> määruse koostamise järgselt.	2025	Kesklinna- ja Kommunaalamet
		8.3	Koostatakse Tallinna niinimetatud pärandtaimede paljundamiseks emaistanduse kontseptsioon (vähemalt 2 ha).	2026+	Kesklinna- ja Kommunaalamet
9	1-9 Luua tallinlastele kasutajasõbralik võimalus linnale ettepanekute tegemiseks, kuhu tänavaruumis puid istutada või kus neid kärpida		Eraldi uut võimalust tänavaruumi puude istutamise soovi ja puude kärpimise vajaduse kohta ettepaneku tegemiseks ei ole linn valmis lähijal looma. Ettepanekuid saab kõige kiiremini teha Linnaosavalitsusele otse või sotsiaalmeedia kanalite kaudu. Hooldus-, Haljastus- ja Heakorratööde infosüsteemis (HHHS) on		

Järj. nr	Rahvakogu ettepanek		Tegevus rahvakogu ettepaneku elluviimiseks või tegevus, mis on juba tavapärasel praktikas	Tegevuse ajaperiood	Tegevuse (teenuse) peamine vastutaja ja vedaja 22.05.2023 seisuga
			võimalik teatada probleemist.		
10	1-10 Jätkata asumipõhiste ja -vaheliste talgute korraldamist, leppides kokku heakorrad kui kevadeks kui sügiseks	10.1	Koostöös linnaosavalitsustega luuakse linnaosade ja muid temaatilisi talgud koondav veebileht (kevadtalgud, elurikkuse talgud). Hooaja alguses tehakse Linnaosavalitsustes üleskutse talguteks ettepanekute saamiseks.	2025	Kesklinna- ja Kommunaalamet
		10.2	Seatakse sisse rahaline talgutoetus asumiseltsidele ja teistele piirkondlikele organisatsioonidele.	Eeldab volikogu otsust, Kesklinna- ja Kommunaalamet toetab	Kesklinna- ja Kommunaalamet
11	1-11 Algatada linlaste roheteadlikkuse tõstmise kampaania(d)	11.1	Keskonnateadlikkuse programmi elluviimine keskkonnateadlikkuse spetsialisti juhtimisel ja keskkonnahoiu arengukavast lähtudes.	2025+	Kesklinna- ja Kommunaalamet
12	1-12 Luua parkide kasutamise hea tava, et soodustada rohelust väärtustava pargikultuuri teket		Eraldi parkide kasutamise head tava ei ole linn valmis looma. Igal linlasel on võimalus anda oma käitumisega panus parkide jätkuvasse väärtustamisesse. Tegevused avalikul alal on reguleeritud Tallinna Linnavolikogu määrusega Heakorraeskiri , suuremate parkide eest hoolitsevad pargivahid.		
13	1-13 Suurendada keskkonna- ja kommunaalameti keskkonnateavituse suutlikkust	13.1	Kesklinna- ja Kommunaalametisse luuakse keskkonnateadlikkuse spetsialisti töökoht.	2024	Kesklinna- ja Kommunaalamet
14	1-14 Luua ohutuid ja mitmekesiseid parkide kasutusvõimalusi igaks aastaajaks	14.1	Koostatakse <i>mänguväljakute arengudokument</i> , mis toob välja aastaajaluse ja nõuded hooldusele (ohutusele) ning sisaldab multifunktsionaalsete ja looduslähedaste mänguvahendite näidiseid.	2024	Kesklinna- ja Kommunaalamet
15	1-15 Kasutada linnaplaneerimises rohkem vett läbi laskvat pinnast	15.1	Kaardistatakse terviklikult Tallinna sademevee juhtimise võimalused, tuuakse välja võimalik pinnase reostus ja muud olulised kohapõhised asjaolud. Ja luuakse tüüplokordade võimalike lahendusvariantide kataloog.	2026+	Kesklinna- ja Kommunaalamet
		15.2	Trummi piirkonna looduslähedaste sademeveelahenduste projekti elluviimine, Tondimõisa ja Pardiitiigi parkides sademevee looduslähedase käitlemise projektide elluviimine.	2024-2025	Kesklinna- ja Kommunaalamet
		15.3	Dreenasfaldi katselõigu projekti ellu viimine: Paldiski mnt T4 - Pikaliiva tänavast kuni Paldiski mnt 124b kinnistu juurdepääsuteeni. Kokku ligikaud 220 m.	2024-2025	Kesklinna- ja Kommunaalamet
16	1-16 Kasutada tänavate valgustamisel kaasaegseid lahendusi elurajoonides, et piirata valgusreklaamide ja erksa valgustuse kasutamist ning vähendada valgusreostust	16.1	Koostatakse <i>Valgusreostuse (vältimise) juhend</i> (sisendiks TalTech-i valgusreostuse uurimus, küsitluse analüüs ja häiringupunktide mõõdistused).	2024	Kesklinna- ja Kommunaalamet
		16.2	Võetakse kasutusele tänavavalgustuse uus juhtimissüsteem.	2026	Kesklinna- ja Kommunaalamet
17	1-17 Hangetes prioriseerida keskkonnasõbralikke lahendusi	17.1	Töötatakse välja valdkonnapõhised keskkonnahoidlikud hanketingimused ja viiakse läbi teenistujate regulaarseid koolitusi. Millele eelneb: Kaardistatakse ametite senised praktikad ja hetkeseisud hangetega. Viiakse läbi väärtuspõhiste projekteerimis- ja ehitushangete piloodid, juhitud keskselt Strateegiakeskuse ostu- ja hankekeskuse poolt ning rakendatakse erinevates ametites.	2025+	Strateegiakeskuse ostu- ja hankekeskus
		17.2	Linnaosavalitsustes korraldatakse ametnike harimiseks regulaarseid seminare, kus tutvustatakse keskkonnasõbralikke lahendusi hangetes.	Tavapraktika	Strateegiakeskuse ostu- ja hankekeskus
18	1-18 Arendada vihmavee looduslikku ärajuhumist ja suuremat kasutamist	18.1	<i>Rohe- ja sinivõrgustiku teemaplaneeringu</i> koostamine, mis pakub teema käsitlemiseks laia vaate. Tänavaruumi kontekstis lepatakse põhimõtetes kokku <i>tänavatüüpide juhendi</i> koostamisel.	2025+	Ruumiloome osakond
		18.2	Kaardistatakse terviklikult Tallinna sademevee juhtimise võimalused, tuuakse välja võimalik pinnase reostus ja muud olulised kohapõhised asjaolud. Ja luuakse tüüplokordade võimalike lahendusvariantide kataloog.	2026	Kesklinna- ja Kommunaalamet

Järj. nr	Rahvakogu ettepanek		Tegevus rahvakogu ettepaneku elluviimiseks või tegevus, mis on juba tavapärasel praktikas	Tegevuse ajaperiood	Tegevuse (teenuse) peamine vastutaja ja vedaja 22.05.2023 seisuga
		18.3	Keskonna- ja Kommunaalameti enda projektides kasutatakse looduspõhiseid sadeveelahendusi, vihmavee suunamist haljasaladele jms. Koostatakse Linnavalitsuse määrus <i>Avalikule alale haljastuse rajamise kord</i> - avalikul alal kohustuslik, saab kasutada ka erakinnistutel.	2024-2025	Keskonna- ja Kommunaalamet
		18.4	Looduslike veekogude taastamine (Iisaku ja Järveotsa oja) ja korrastamine (Varsaallika, Mähe, Teeharu ojad).	2026+	Keskonna- ja Kommunaalamet
		18.5	Dreenasfaldi katselõigu projekti ellu viimine: Paldiski mnt T4 - Pikaliiva tänavast kuni Paldiski mnt 124b kinnistu juurdepääsuteeni. Kokku ligikaud 220m.	2024-2025	Keskonna- ja Kommunaalamet
19	1-19 Muuta tänavahooldus loodust säästvaks ja jalakäija-keskseks	19.1	Tõstetakse intensiivselt kasutatavate jalgikäigu teede / rattateede hooldussagedust ja meetmeid sõiduteedel kloriidide kasutamise vähendamiseks vajalike seisundinõuete korrigeerimiseks. Viiakse sisse sõiduteedele markeeritud rattaraja seisundi kirjeldus hooldustsükli lõppedes.	2025+	Keskonna- ja Kommunaalamet
		19.2	Linna poolt hooldatavate kõnniteede võrgustiku laiendamine, sh kitsaste kõnniteede ümberehitus masinhooldatavateks.	Tavapraktika	Keskonna- ja Kommunaalamet
		19.3	Linnaruumi kavandamisel lume paigutamise võimalustega arvestamine.	2024+	Keskonna- ja Kommunaalamet
20	1-20 Linna tööprotsessides, DP menetlemise korras jm tööprotsesse mõjutavates dokumentides teha muudatusi selleks, et eksperte ja kogukonna liikmeid oleks võimalik kaasata varasemates etappides ja sisulisemalt	20.1	Linnakodanike kaasamine projektide ettevalmistamise etapis.	Tavapraktika	Keskonna- ja Kommunaalamet
		20.2	Tallinna planeeringute registri (TPR-i) kasutajamugavuse ja interaktiivsuse tõstmine.	2025+	Linnaplaneerimise Amet
21	2-1 Tänavate projekteerimisel seada esikohale haljastuse säilimine ja loomine ning jalakäijate ja ratturite ohutus ja mugavus 100% rahvakogu toetus	21.1	Koostatavas <i>tänavatüüpide juhendis</i> kirjeldatakse ära erinevad hierarhiad ja printsiibid, millest lähtuda tänavate kujundamisel.	2024+	Ruumiloome osakond
		21.2	Tellitakse tänavaruumi rohefaktori või muu sarnane meetodika haljastuse osakaalu suurendamiseks tänavaruumis.	2024+	Strateegiakeskuse rohepöörde büroo
22	2-2 Ajakohastada ja kehtestada rohealade teemaplaneering, et rohealade sidusus jõuaks kõigisse vajalikesse planeeringutesse, projektidesse ja linnaruumi 100% rahvakogu toetus	22.1	Koostatakse <i>rohe- ja sinivõrgustiku teemaplaneering</i> , mis pakub teema käsitlemiseks laia vaate ja aitab jõustada Tallinna rohefaktorit .	2025	Ruumiloome osakond
23	2-3 Detailplaneeringute puhul täiendavalt hinnata tervisemõju ning rakendada meetmed negatiivsete tervisemõjude vähendamiseks, mis tulenevad suuresti müra-, õhu- ja valgusreostusest	23.1	Koostatakse <i>juhend linnavalgustuse valgustusreostuse vältimiseks</i> , mis koondab kõik erinevad sellekohased nõuded ja annab juhised teostatud valgustusreostuse uuringu ja elanike küsitluse analüüsi ning valgustuse häiringu objektid kontrollmõõdistuste põhjal.	2024+	Keskonna- ja Kommunaalamet
		23.2	Müra vähendamise tegevuskava koostamine ja elluviimine.	2025+	Keskonna- ja Kommunaalamet
24	2-4 Jätkata loodussõbralike terviseradade loomist, et tekiks ülelinnaline terviseradade võrgustik	24.1	Putukaväila ja Klindipargi objektide rajamine.	2024+	Keskonna- ja Kommunaalamet
25	2-5 Luua igasse linnaossa rohkem väikseid parke (nt taskuparke) ja rekreatsioonivõimalusi	25.1	Jätkatakse Rohejälje projektiga.	Eeldab volikogu otsust, Keskonna- ja Kommunaalamet toetab	Keskonna- ja Kommunaalamet

Järj. nr	Rahvakogu ettepanek		Tegevus rahvakogu ettepaneku elluviimiseks või tegevus, mis on juba tavapärasel praktikas	Tegevuse ajaperiood	Tegevuse (teenuse) peamine vastutaja ja vedaja 22.05.2023 seisuga
		25.2	Töötatakse välja <i>taktikaliste ruumisekkumiste põhimõtted</i> , mis lubavad taskuparke ja muid avaliku ruumi lahendusi agiilselt luua.	2026	Kesklinna- ja Kommunaalamet
		25.3	<i>Rohe- ja sinivõrgustiku teemaplaneeringu</i> alusuuring: Viiakse läbi analüüs, et kaardistada rohealadefitsiidiga piirkonnad ja kinnistud, kuhu on vaja taskuparke või asumi tähtsusega parke luua.	2025+	Ruumiloome osakond
		25.4	<i>Mänguväljakute programmi</i> koostamine, kus kajastatakse väljakute kaugust elamualladest ning mänguväljakute omavahelisi distantse.	2024	Kesklinna- ja Kommunaalamet
26	2-6 Soodustada ja võimaldada staadionide ja koolihoovide laiemat avalikku kasutust	26.1	Kevadperioodil koolistaadioni avamine on koolidele vabatahtlik.	2024+	Tallinna Haridusamet
27	2-7 Langetada autoliikluse piirkirust ja rakendada autoliikluse rahustamise võtteid üle linna, vastavalt konkreetsete kohtade vajadustele	27.1	Tehnilise järelevalve süsteemide võrgustiku rajamine ja vastava õigusruumi arendamise ettepanekute tegemine.	2025	Tallinna Transpordiamet
28	2-8 Kasutada rohkem arutlevaid ja kaasavaid meetodeid (nt rahvakogu) kogukondade ja linnaosade tasandil	28.1	<i>Kaasamise juhendi/tööriistakasti</i> väljatöötamine, mis oleks toeks kaasamise planeerimisel ja läbi viimisel. Täpsema formaadi ja tegevuskava kokkuleppimine on töös. Väljatöötamine 2024-2025. Ettevalmistamise aeg sõltub kokkulepetest, mis formaadis kaasamise juhendiga edasi liigutakse.	2024+	Strateegiakeskuse arengu kavandamise büroo
		28.2	Kaasava eelarve protsessi uuendamine.	2024-2025	Kesklinna- ja Kommunaalamet
29	3-1 Algatada linnaelanike keskkonnaprogrammi, et kaasata ja harida linlasi keskkonnateadlikkust suurendama		<i>Uut eraldiseisvat linnaelanikele suunatud keskkonnaprogrammi ei ole linn lähemal ajal valmis algatama. Keskkonnanaharidust toetavad järjepidevalt Tallinna Botaanikaaed ja Tallinna Loomaaed.</i> <i>Koostöös Linnaosavalitsustega luuakse linnaosade ja muid temaatilisi talguid koondav veebileht (kevadtalgud, elurikkuse talgud). Hooaja alguses tehakse Linnaosavalitsustes üleskutse talguteks ettepanekute saamiseks.</i> <i>Linn jätkab linnaaianduse huvilistele suunatud koolitustega pilootprogrammidega, nii toimivatele kogukonnaaedadele kui ka laiemalt, suurendamaks kogukonnaaia pidamise teadmisi ja pädevusi.</i>		
30	3-2 Reguleerida ilutulestiku müük ja kasutamine, sh era- ja avalikel üritustel	30.1	Tegu on riikliku regulatsiooniga. <i>Linn jätkab eeskuju näitamist ilutulestikust loobumisega.</i>	<i>Tavapraktika</i>	
31	3-3 Kasutada jäätmete valesse kohta jätmise vastu rohkem heidutus- ja järelevalve-meetmeid	31.1	Teavitustartikkel linnaosade ajalehtedesse. Kõigist märgatud prügistamistest (kus isik on tuvastatav) teavitada Tallinna Munitsipaalpolitsei Ametit, nt kui kaamerasalvestisele on jäänud prügi maha panev sõiduk (nähtav nr) või kui on tunnistajaid, kes tunnevad isikut.	2024+ pidev tegevus	Tallinna Munitsipaalpolitsei Amet
32	3-4 Arvestada avalike ürituste korraldamisel parkide ja teiste rohealade taluvuspiiridega	32.1	<i>Avalike ürituse lubade registri (AKIS) tüüperitingimuste üle vaatamine ja täiendamine, et tagada rohealade minimaalset häirimist. Tallinna linnas avaliku ürituse korraldamise ja pidamise korra ülevaatamine.</i>	2025	Kesklinna- ja Kommunaalamet
		32.2	Tallinna linna asutuste korraldatavate ürituste juhendit <i>Keskkonnanahoidliku ürituse korraldamise reeglid</i> täiendatakse rohealade taluvusega arvestamise reeglitega ja avalikkust teavitatakse.	2024+	Strateegiakeskuse rohepöörde büroo
33	3-5 Võtta kõrge loodusväärtusega suured rohealad linnas kaitse alla, et need säiliks rohevõrgustiku olulise osana	33.1	Luuakse linnaeelarves strateegiliste ostude fondi rida, mille ulatuses toimub iga-aastaselt kinnistute ostmine avalikes huvides, sh kriitilise tähtsusega rohealad.	<i>Eeldab volikogu otsust,</i> Kesklinna- ja Kommunaalamet toetab	Kesklinna- ja Kommunaalamet
		33.2	<i>Rohe- ja sinivõrgustiku teemaplaneeringu</i> alusuuring: selgitatakse välja Tallinna rohevõrgustikku moodustavate rohealade ja rohekoridoride seisund, tsooneeritakse ja	Vastavalt teemaplaneeringu ajaraamile	Kesklinna- ja

Järj. nr	Rahvakogu ettepanek		Tegevus rahvakogu ettepaneku elluviimiseks või tegevus, mis on juba tavapäraseks praktikas	Tegevuse ajaperiood	Tegevuse (teenuse) peamine vastutaja ja vedaja 22.05.2023 seisuga
			määratletakse kaitse- ja hooldusvajadused ning viiakse vajalikud tegevused ellu.		Kommunaalamet
34	4-1 Soodustada linna piires ühistranspordi kasutamist, luues paremad ühistranspordiühendused äärelinnaga ja naabervaldadega ning levitades pargi-reisi võimalusi 100% rahvakogu toetus	34.1	2024. aasta II kvartali jooksul valmivad täiendatud ühistranspordi liinivõrgu teenindustaseme normid ja täiendatakse liinivõrgu planeerimispõhimõtteid.	2024	Tallinna Transpordiamet
		34.2	Koostatakse <i>Pargi ja Reisi parklate arenguplaan</i> .	2025	Tallinna Transpordiamet
		34.3	Ühistransporditaristu arendamiseks jätkub Vanasadama trammitee ehitus ning Liivalaia ja Pelguranna trammiteede planeerimine. 2024. aasta lõpuks paigaldatakse 312 uut ootekoda ning paigaldatakse peatustesse reaalaja infotabloosid.	2024+	Tallinna Transpordiamet
35	4-2 Luua rohkem turvalisi rattaparklaid korterelamute, kultuuriasutuste, koolide, ühistranspordi sõlmede ja hotellide juurde	35.1	Linna asutuste ja Linnaosavalitsustega koostöös viiakse läbi rattahoidjate vajaduste kaardistamine. Tulemused lisatakse Kesklinna- ja Kommunaalameti iga-aastasesse jalgrattahoidikute / linnamööbli raamhankesse.	2024+	Kesklinna- ja Kommunaalamet
		35.2	Põhimõtted sõnastatakse koostatavas <i>tänavatüüpide juhendis</i> .	2024+	Strateegiakeskuse ruumiloome osakond
36	4-3 Muuta bussi- ja trammipeatused inimestele ilmastikukindlaks ning õhusaaste ja pritsmete eest kaitstuks	36.1	Pilootprojekt taaskasutatud ehitusmaterjalist bussiootepaviljoni rajamiseks Balti jaama platsile koostöös Tallinna arhitektuuribiennaaliga .	2024-2025	Strateegiakeskuse ruumiloome osakond
37	5-1 Arendada lahendusi, mis võimaldavad üldlevinud kaardirakendustele teatada ja seal kuvada infot avaliku ruumi ligipääsu katkestuste kohta	37.1	<i>Eraldi uut lahendust linn käesoleval ajal valmis arendama ei ole. Kui edaspidi digirakenduste arendamisel sobiv võimalus tekib, siis võetakse arvesse.</i>		
38	5-2 Soodustada tervise ja heaolu parandamise eesmärgil linlaste osalemist kogukondlikus rohetegevuses	38.1	Kesklinna valdkonna taotlusvooru eelarve suurendamine (2023. aastal 45 000 eurot) ja sellega koos täpsemate tingimuste välja töötamine.	Eeldab volikogu otsust, Kesklinna- ja Kommunaalamet toetab	Kesklinna- ja Kommunaalamet
		38.2	Senisest proaktiivsemalt suunatakse kogukonnaaedade teket, kaardistades ja määrates koos Linnaosavalitsuste ja teiste ametitega võimalikud kogukonna- ja ühisaedade asukohad ning teavitatakse avalikkust.	2025+	Kesklinna- ja Kommunaalamet
		38.3	Linnaaianduse huvilistele suunatud koolitused pilootprogramm(id), nii toimivatele kogukonnaaedadele kui ka laiemalt suurendamiseks kogukonnaaia pidamise teadmisi ja pädevusi.	Tavapraktika	Kesklinna- ja Kommunaalamet
39	6-1 Laiendada rohealaid lagunevate ja tühjade hoonete ning tühjade alade arvelt	39.1	<i>Rohe- ja sinivõrgustiku teemaplaneeringu osana pakutakse välja üldine ruumi vahekasutuse kontseptsioon.</i>	2025+	Strateegiakeskuse ruumiloome osakond
40	Reguleerida ja oluliselt vähendada lehepühurite kasutamist [ettepanek, mis jäi rahvakogu hääletamisel alla künnise]	40.1	Asutustel, kelle lepingupartnerid korrastavad/hooldavad/teevad heakorratoid, on võimalus reguleerida (kui veel ei ole reguleeritud) lehepühuri kasutamise (sh selle keeld) ka lepingus, sarnaselt Heakorraeeskirjaga .	2025+	Erinevad asutused

2. Mida Tallinna linn rahvakogu ettepanekute teemadel veel teeb

Järgnevalt on rahvakogu ettepanekud rühmitatud 17-ks teemaks, kus iga teema lõikes on toodud tööühma poolt kirjeldatud tegevused, mida linnas rahvakogu ettepanekute suunal juba tehakse.

2.1 Haljastuse rajamine ja hooldamine, puude asendamine

Ettepanekud: 1-1, 1-2, 1-9, 2-5

1-1	Säilitada kõrghaljastust ja rakendada ulatusliku(ma)lt mitmerindelise haljastuse põhimõtet
1-2	Tõsta haljasalade hooldamise kvaliteeti
1-9	Luuu tallinlastele kasutajasõbralik võimalus linnale ettepanekute tegemiseks, kuhu tänavaruumis puid istutada või kus neid kärpida
2-5	Luuu igasse linnaossa rohkem väikseid parke (nt taskuparke) ja rekreatsiooni võimalusi

Tegevusi reguleerivad Linnavalitsuse määrused [Haljastuse inventeerimise kord](#), [Tallinna haljastute hoolduse nõuded](#) ja Linnavolikogu määrus [Raie- ja hoolduslõikusloa andmise kord](#), viimase alusel määratakse asendusistutuskohustus.

Loodud on [Hooldus-, Haljastus- ja Heakorratööde infosüsteem](#) (HHIS) ning [Elurikka haljastuse kataloog](#), välja on töötatud [Tallinna rohefaktori](#) tööriist ja elurikkuse suurendamise eesmärgiga haljastuse hooldusnõuded 2024. aastaks. Euroopa roheline pealinna aastal ruumiloome osakonna poolt algatatud projektiga [Rohejalg](#) raames kutsuti avalikus ruumis ellu ligi 70 taktikalist sekkumist, programmiga jätkab Keskkonna- ja Kommunaalamet.

Hooldus-, heakorra- ja haljastustööde infosüsteemis on võimalik igaühel teatada probleemist ja seal on olemas puude kärpimise ning hoolduse info. Linnaosavalitsustele annavad elanikud probleemidest ja tähelepanekutest teada ka läbi sotsiaalmeedia (FB) gruppide. Võimalus on suunata inimesi rohkem kasutama [Maa-ameti geoportaali kitsenduste kaarti](#), et leida kiiresti info alade kohta, kuhu puude istutamine on kitsenduste tõttu takistatud.

Tingimuste andmisel planeeringute ja projektide koostamiseks ning nende hilisemal läbivaatamisel jälgitakse, et oleks arvestatud arengudokumentides haljastusele seatud nõuetega. Seejuures on kõrghaljastus suure tähelepanu all.

Keskkonna- ja Kommunaalamet teeb ja jätkab koostööd [Tallinna Botaanikaaiaga](#), [Kadrioru pargiga](#) ja Linnaosavalitsustega, toimuvad seminarid ja koolitused. Linnaosavalitsused esitavad Keskkonna- ja Kommunaalametile ettepanekuid, sealhulgas halvas seisus haljasalade kohta, mida saab uushaljastuse istutusega parandada.

Rekreatsioonialade, parkide ja mänguväljakute kavandamine ning rajamine on pideva iseloomuga tegevus. Alade rajamisel arvestatakse nii asukohta kui ka kasutajasõbralikkust.

Linnaosades arvestatakse piirkondlike eripäradega. Näiteks Kristiine Linnaosa Valitsus juhib tähelepanu ajalooliselt siin laiunud viljapuuaedadele, et inimesed kergekäeliselt ei hävitaks viljapuid ja marjapõõsaid. Kristiine vanemate kortermajade õuealade uuendamise programmi raames on Sõstra 1a projektis nähtud ette marjapõõsaste istutamine ning kogukonnaaia rajamine. Linnaosa teeb otse koostööd Tallinna Botaanikaaiaga ja Luua Metsakooli õpilastega, kes oma lõputöö raames on teinud või tegemas parkide haljastusele dendroloogilist inventuuri.

Pirita Linnaosa Valitsus toimetab kaasava eelarve võiduideo 2022/23 - igasse asumisse üks taskupark, elluviimisega. Paigaldatakse uusi pinke ja kohalikelt küsitakse arvamust nende paigutamiseks. Näiteks Nõmmel eelistatakse taskuparkide asemel alaliste lahenduste loomist. Rekreatsioonialade osas arvestatakse elanike ettepanekutega ning võimaluse piires viiakse neid ellu. Haabersti linnaosas on valmimas esimene taaskasutuse taskupark.

Haljasalade rajamiseks ja hooldamiseks toimub linnaosades süsteemne tegevus. Niidetakse vastavalt haljastute hoolduse nõuetele, põua ajal niidetakse vähem. On alasid, mida niidetakse loodusliku koosluse säilitamise eesmärgil 1-2 korda aastas (n: Lillepi park) ja sarnaseid alasid määratakse ka juurde. Samas toimub invasiivsete liikide tõrjumine.

Haljasalade hooldamiseks sõlmitud lepingud on pikaajalised ja lepingu muutmisel tuleb järgida riigihangete seaduse nõudeid, mistõttu muuta ei ole võimalik kiiresti. Ent linn on võtnud suuna viia nii Keskkonna- ja Kommunaalameti suurte hangete kui Linnaosavalitsuste hangete korraldamine ühtsetele alustele.

2.2 Rohealade planeerimine

Ettepanekud: 1-3, 2-2, 6-1

1-3	Parandada detailplaneeringute korda ja menetlemise protsesse selliselt, et arendajate poolt oleks tagatud samaväärses mahus roheluse loomine
2-2	Ajakohastada ja kehtestada rohealade teemaplaneering, et rohealade sidusus jõuaks kõigisse vajalikesse planeeringutesse, projektidesse ja linnaruumi
6-1	Laiendada rohealaid lagunevate ja tühjade hoonete ning tühjade alade arvelt

Linnaosades menetleb planeeringuid linnaosakogu ja Linnaosavalitsus annab eraldi arvamuse. Sageli otsitakse koostöös arendajatega võimalusi suuremaks haljastuse mahuks. Tehakse koostööd Keskkonna- ja Kommunaalametiga.

Tegevusi reguleerivad Linnavalitsuse määrused [Haljastuse inventeerimise kord](#) ja Linnavolikogu määrus [Raie- ja hoolduslõikusloa andmise kord](#), viimase alusel määratakse asendusistutuskohustus.

Viimase viie aasta jooksul on Keskkonna- ja Kommunaalamet tellinud erinevate elustikurühmade alusuuringuid ja elupaikade sidususe uuringuid, et saada elustiku ekspertidelt sisendit elurikka linna planeerimiseks: kahepaiksed, tolmeldajad, suur- ja väikeimetajad, nahkhiired, haudelinnud, samblad, samblikud, klindikooslused jne. Need uuringud annavad otsest sisendit ettevalmistamisel olevasse *rohe- ja sinialade teemaplaneeringusse*. Uuringud on leitavad [Tallinna uuringute infosüsteemis](#).

Heaks näiteks on Kristiine linnaosas Tildri tänava tühermaa järk-järguline arendamine - koerte jalutusväljak, jaapanipärane minimets, toidusalu, oma aega ootavad kogukonnaaed, *skill truck* jt.

Lagunevate ja tühjade hoonete ning tühjade alade arvelt rohealade laiendamine on linnas komplitseeritud kattuvate huvide, sh eraomanike ning arendajate huvid ja soovid, samuti planeeringutega kehtestatud maakasutuse ja ehitamise tingimuste tõttu.

2.3 Rohealade loodusväärtus

Ettepanekud: 1-4, 3-5

1-4	Säilitada olemasolevate rohe- ja rannaalade looduslikku kvaliteeti ja seda mitte kusagil Tallinnas vähendada
3-5	Võtta kõrge loodusväärtusega suured rohealad linnas kaitse alla, et need säiliks rohevõrgustiku olulise osana

Tegevusi reguleerib Linnavalitsuse määrus [Haljastuse inventeerimise kord](#).

Iga rohealaga tegeledes püütakse kõrgetasemelise maastikuarhitektuurse lahenduse poole, et säilitada väärtuslikud puit- ja rohttaimed ning maastikuelemendid. Viiakse läbi ülelinnalisi liigirühmade inventuure, et kaardistada liikide seisund ja kaitsevajadused, tehakse väärtuslike taimekoosluste taastamisvõimaluste uuringuid. Saadud teabega arvestatakse planeeringute ja projektide läbivaatamisel. Uuringud on leitavad [Tallinna uuringute infosüsteemis](#).

Linnaosades on alasid, kus välditakse parkide nii-öelda metsikuma osa liigset korrastamist.

Kõrge loodusväärtusega suured rohealad linnas on valdavalt kaitse alla võetud (kas riikliku või kohaliku tasandi kaitsealad), menetluses on kahe uue kohaliku kaitseala (Kakumäe metsa kaitseala ja Astangu-Mäeküla kaitseala) moodustamine.

Linnaloodusest ja kaitstavatest aladest vt täpsemalt [Tallinna linnalooduse veebilehelt](#).

2.4 Rohealade kasutamine

Ettepanekud: 1-12, 1-14

1-12	Luuu parkide kasutamise hea tava, et soodustada rohelist väärtustava pargikultuuri teket
1-14	Luuu ohutuid ja mitmekesiseid parkide kasutusvõimalusi igaks aastaajaks

Tegevused avalikul alal on reguleeritud Tallinna Linnavolikogu määrusega [Heakorraeskiri](#), mitmete suuremate parkide eest hoolitsevad pargivahid.

Uute objektide projekteerimisel on mitmekesiste kasutusvõimaluste loomine tavapraktika osa. Iga konkreetse projektiga püütakse leida rätsepatööna keskkonda ja linna vajadusi rahuldav kvaliteetne maastikuarhitektuurne lahendus. Suurematest objektidest on töös Putukaväil, Klindipark, Poolamäe-Tiigiveski pargiansambel, Pae park, Vormsi roheala.

Linnaosavalitsused panustavad parkide kasutusvõimaluste arendamisesse pidevalt ja Tallinna pargid leiavad aktiivset kasutamist.

Vaata ka [ülevaadet Tallinna rohelusest](#).

2.5 Linnasisene koostöö

Ettepanekud: 1-5, 1-13

1-5	Parandada koostööd linnamaastiku tegevusvaldkonda strateegiliselt suunavate arengu- ja rakenduskavade elluviimisel, pöörates eraldi tähelepanu ülelinnalise sidusa rohevõrgustiku saavutamiseks vajalikule ametitevahelisele koostööle
1-13	Suurendada keskkonna- ja kommunaalmeti keskkonnateavituse suutlikkust

Keskkonna- ja Kommunaalmeti ja Linnaplaneerimise Ameti koostöös otsitakse võimalusi rohevõrgustiku konfliktiga aladel korrigeerida menetluses olevaid planeeringulahendusi ja ehitusprojekte. Iga ala lahendamisel lähtutakse ümbritseva keskkonna võimalustest ning vajadustest. Aluseks on viimastel aastatel oluliselt paranenud teadmised elustikust ja

rohevõrgustiku konfliktide kohtadest ehk kohtadest, kus rohevõrgustiku sidusust takistab samale maa-alale konkureeriv ehitatud keskkond, peamiselt teedevõrk ja hooned.

Laialdane keskkonnainfo jagamine linnaelanikele toimus Euroopa [roheline pealinn](#) aastal. Keskkonnaharidust toetavad järjepidevalt [Tallinna Botaanikaaed](#) ja [Tallinna Loomaaed](#). Keskkonnateadlikkust suurendavaid üritusi korraldab ka Keskkonna- ja Kommunaalamet. Tallinna Haridusamet vedas 2023/24 õppeaastal keskkonna ja loodushoiu teema-aastat, kus toimus mitmeid üritusi, sh koostöös Euroopa roheline pealinnaga.

Linnaosad jagavad infot koostööpartneritele, korraldatakse infotunde korteriühistutele ja teistele huvilistele.

2.6 Kaasamine, kaasamise meetodid

Ettepanekud: 1-6, 1-20, 2-8

1-6	Teha igas linnaosas linlastele kättesaadavaks info linnaroheluse arendustegevustest, et soodustada kodanike suuremat osalust ja koostööd linnaga
1-20	Linna tööprotsessides, detailplaneeringute menetlemise korras jm tööprotsesse mõjutavates dokumentides teha muudatusi selleks, et eksperte ja kogukonna liikmeid oleks võimalik kaasata varasemates etappides ja sisulisemalt
2-8	Kasutada rohkem arutlevaid ja kaasavaid meetodeid (nt rahvakogu) kogukondade ja linnaosade tasandil

[Tallinna arengudokumentide koostamise, avalikustamise ja aruandluse kord](#) näeb ette kaasamise- ja tagasisidestamise (sh avalikustamine) kohustuse kõikidele arengudokumentide koostajatele. Iga arengudokumendi koostamise alguses tuleb koostada kaasamiskava, mille raames mõeldakse läbi, milliseid sihtgrupe, milliste meetodikatega ja millisel ajahetkel kaasatakse. Strateegiakeskuse arengu kavandamise büroo toetab ameteid selles protsessis. Hea kaasamise näitena võib tuua välja arengustrateegia [Tallinn 2035](#) koostamise.

[Kaasav eelarve](#) võimaldab elanikel osaleda avaliku raha kasutamise planeerimisel ja jaotamisel. See on hea platvorm linna ja elanike vahelise dialoogi tekkimiseks, pakkudes kasu mõlemale osapoolele.

Keskkonna- ja Kommunaalamet viib läbi projektide avalikke tutvustusi (nii eskiisi kui ka täiendatud projekti staadiumis); toimuvad projekteerimistingimuste avalikud väljapanekud ja arutelud, küsitlused (n: niitmise ja valgusreostuse kohta) ning ideekorjed (n: joogiveekraanide asukohad), aga ka mõttetalgud (n: ruumiliste sekkumiste teemal).

Füüsilise platvormina toimib [kaasamiskeskus Avalinn](#) (Kaarli pst 1, I korrus). Kaasamiskeskuse rajamine oli ühtlasi osa Tallinna Euroopa roheline pealinn programmist, mille eesmärk on võimalikult varakult ja rohkem kogukondi kaasata. Võimalik on laadida mobiiltelefoni [kaasamisäpp Avalinn](#), mis annab võimaluse esitada oma ideid ja ettepanekuid avaliku ruumi kohta, et olulised mõtted jõuaksid linnaplaneerijateni. Strateegiakeskuse välisprojektide büroo teeb olulistel teemadel taskuhäälingu saateid ehk [Avalinna podcasti](#). Saateid saab kuulata Soundcloudist, Spotifyst, Google Podcastist või Apple Podcastist.

Strateegiakeskuse ruumiloome osakond kaasab kõikidel kohalikkude kogukonda puudutavatel juhtudel. Koostöös Linnaplaneerimise Ameti kaasamiskuraatoriga on välja töötatud Avalinnale 2024. aasta kaasamisprogramm.

Linnaosades viiakse läbi kogukonna kaasamist nii iseseisvalt kui heas koostöös Keskkonna- ja Kommunaalametiga. Planeeringute ja arendustegevuse raames sageli ka juba eskiisprojektide etapis. Valdavalt kaasatakse igas etapis, tehakse ideekorjeid ja küsitlusi (n: õuealade, parkide, taskuparkide jm arendamise küsimustes). Toimuvad infotunnid ja projektide tutvustamised

nii asumites kohapeal kui Linnaosavalitsuse ruumides. Infot jagatakse ajalehes ja sotsiaalmeedia kanalites.

Rahvakogu formaadi osas on kavas eelkõige kaaluda väiksemas ja/või piirkondlikus formaadis võimalusi, mis eeldavad vähem ressursi ja töömahtu kui 2023. a. Rohelise pealinna rahvakogu.

2.7 Avaliku ruumi kujundamine, avalik kasutus

Ettepanekud: 1-8, 2-6

1-8	Luaa ülelinnaline juhendmaterjal avaliku ruumi kujundamiseks ja linna taimestiku planeerimisel eelistada kohalike taimeliikide kasutamist
2-6	Soodustada ja võimaldada staadionide ja koolihoovide laiemat avalikku kasutust

Euroopa roheline pealinna aastal toetas Tallinn 49 keskkonnaprojekti, koondnimetusega [Loomes Koos](#), enam kui miljoni euroga. Nende seas avalikku ruumi kujundavad olid näiteks Raekoja platsi ajutine park ([Rohejalje](#) projekt - ligi 70 taktikalist sekkumist), millega minnakse edasi ka 2024. aastal; Logi kogukonnasaun mere ääres linnahalli vahetus läheduses, mille juures on lisaks võimalused talisuplemiseks ja suvisel ajal muudeks vaba aja veetmise tegevusteks; Põhjala tehase installatsioon *Koos olemine*; Kassisaba Seltsi *Kassisaba ämbriiad*, mille istutamisel kasutati inspiratsioonina Tallinna linna elurikka haljastuse kataloogi ja kesklinna, Faehlmanni tänavale loodud taskupargid.

2023. aasta juuni kuust kuni augusti lõpuni oli Tallinnas elanikele sportimiseks avatud 19 koolistaadionit, Igas linnaosas vähemalt üks. Kuidas sellega 2024. aastal edasi minnakse on täna veel selgitamisel.

2024. a kevadest on kõikidele huvilistele avatud Pirita linnaosa koolide staadionid. Kristiine linnaosas on avatud Tallinna Lilleküla Gümnaasiumi ja Tondi kooli hoovialad, sh spordirajatised. Tallinna Kristiine Gümnaasium on erakapitali kaasabil renoveeritud koolimaja ja kooliõu on suletud (PPP- projekti raames sõlmitud haldusleping kehtib 2036. aastani).

2.8 Kogukondlik tegevus

Ettepanekud: 1-7, 1-10, 5-2

1-7	Jätkata kogukonnaaedade tegevuse toetamist ja julgustada nende juurde loomist
1-10	Jätkata asumipõhiste ja -vaheliste talgute korraldamist, leppides kokku heakorraldus nii kevadeks kui sügiseks
5-2	Soodustada tervise ja heaolu parandamise eesmärgil linlaste osalemist kogukondlikus rohetevuses

Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet viib kord aastas läbi kolm taotlusvoor, sh linnaaianduse valdkonna projektide taotlusvoor, Tallinna linna asutuste õppeaedade projektide taotlusvoor ja keskkonna valdkonna projektide taotlusvoor. Taotlusvoorude eesmärk on toetada kodanikualgatusi ja rohujuuresandide projekte ning seeläbi suurendada linna elurikkust, linlaste keskkonnateadlikkust ja parandada linnas toidukasvatamise ehk linnaaianduse võimalusi. Täpsemat infot vaata veebilehelt [Linnaaianduse ja keskkonna valdkonna taotlusvoorud](#) ja [Tallinna linnaaianduse veebilehelt](#).

Tallinna keskkonnavaldkonna taotlusvoor eesmärk ja prioriteet on suurendada erinevas vanuses huvirühmade keskkonnateadlikkust ja keskkonda säästvat eluviisi, toetada mitteformaalse hariduse arengut keskkonnavaldkonnas; soodustada linnaelanike koostööd ja ühistevõtet keskkonnahoiu eesmärgil. Taotlust saavad esitada juriidilised isikud, sh

mittetulundus ja äriühingud, näiteks asumiseltsid, korteriühistud valdkondlikud organisatsioonid.

Toimuvad regulaarsed üritused ja teavitustöö, et levitada infot kogukonnaaedade loomise ja nendes tegutsemise võimalustest. Suuremaks ürituseks 2023. aastal oli [Linnaaianduse kogemuspäev](#). Toimivate kogukonnaaedadele korraldatakse teadmiste ja pädevuste tõstmiseks töötube ja koolitusi. Toimib mitteformaalne koostöövõrgustik, mille kohtumisi veab eest Keskkonna- ja Kommunaalamet.

Täna leitakse kogukonnaaia jaoks sobilik maa-ala kui linna poole on pöördunud kindel huviliste grupp. Grupi vajadustest ja asukoha eelistustest lähtudes algab maa-ala leidmine koostöös konkreetsete maavaldajatega, kelleks sageli on Linnaosavalitsused.

Näiteks Kristiines on, lisaks juba tegutsevatele kogukonnaaedadele ja haridusasutuste õppeaedadele, Linnaosa Valitsusel oma kogukondlik õppeaed, mille raames linnaaiandust aktiivselt propageeritakse. See läheb hästi kokku linnaosa tunnuslausega *Kristiine - aed linna südames!*, Sõstra 1a vanemate kortermajade hoovi ollakse rajamas uut kogukonnaaeda, kohalike elanike hulgas läbiviidud küsitlus näitas, et huvi on suur. Jätkatakse Krameri kogukondliku õppeaia koolituste ja töötubadega ning 2024. a viiakse koolitusi läbi kohtades, kus võiksid tulevikus kogukonnaaiad tekkida ning kus tekitada huvi rõdul ja katusel linnaaiandusega tegelemise vastu.

Lasnamäel toetatakse elanike initsiatiivi ja linnaosas tekib kogukonnaaedu praktiliselt igal aastal.

Toimuvad Keskkonna- ja Kommunaalameti ja Linnaosavalitsuste talgud, 2023. aastal lisaks koristustalgutele ka erinevad elurikkuse talgud, Maailmakoristuspäev.

Linnaosades toimuvad talgud juba üle 10 aasta kevadel, mõnes linaosas ka sügisel. Kristiine linnaosas näiteks heakorraldus talgud asumites ja talgupäev [Teeme Ära!](#), Euroopa roheline pealinna aastal lindude pesakastide puhastamise ja uute pesakastide paigaldamise talgud. Maailmakoristuspäev ja traditsiooniline pisiprügi korje, MTÜ Lille Asumiseltsi hea talvine algatus on tuletõrjehüdrantide lumest puhastamise talgud.

Mustamäe linnaosas korraldatakse iga-aastaselt heakorraldus raames lasteaedade ja koolide talgud ning talgupäeva Teeme Ära! Kaalutakse korraldada talgud ka sügisel.

Kesklinna linnaosas toimuvad iga-aastaselt nii kevadised kui ka sügisesed heakorraldus talgud. Linnaosavalitsus on toetanud erinevate huvigruppide erinevaid aktsioone korraldades prügivedu, andes töövahendeid jne.

Nõmmel toetatakse samuti võimaluste piires kogukondlikke talgud ja Linnaosavalitsus korraldab igal aastal mõne talgu ka ise. Koolide ja Linnaosavalitsuste koostöös saab igal aastal parkmetsadesse ca 100 uut linnupesakasti.

Haabersti linnaosas on erinevad koristustalgud – Teeme Ära!, Rand puhtaks! jt. Linnaosavalitsus abistab talgulisi töövahenditega.

Tallinna Botaanikaaias tegutseb edukalt Botaanikaia Sõprade Selts, mille kaudu kaasatakse huvitatud elanikke vabatahtlikkuse korras kaasa aitama botaanikaia tegevustele.

Pirita linnaosas on elanikele tasuta mitmed sporditreeningud. Nõmmel toimuvad erinevad spordiüritused ja arendatakse virgestusrajatisi. Kristiine linnaosas toimuvad mitmed kogukonda kaasavad ja kasvatavad üritused; õppeaia tegevused ja infopäevad, talgud ja hoovikohtumised. Ametnikud omandavad täiendavaid teadmisi kaasamise ja kogukondade võimendamise valdkonnas.

2.9 Teadlikkuse kasvatamine

Ettepanekud: 1-11, 3-1

1-11	Algatada linlaste roheteadlikkuse tõstmise kampaania(d)
3-1	Algatada linnaelanike keskkonnaprogramm, et kaasata ja harida linlasi keskkonnateadlikkust suurendama

Toimub rida üritusi ja tegevusi, nende seas Läänemere päev, Autovaba päev, niitmise küsimustik, mittetulundustegevuse toetus keskkonna valdkonnas, programmi Roheline Kool toetamine, programm Sinilipp, Aegna loodusmaja programmid, joogiveekraanide rajamine ja tutvustus.

Keskkonnaharidust toetavad järjepidevalt Tallinna Botaanikaaed ja Tallinna Loomaaed.

Keskkonnahoiu arengukava koostamise käigus, mida veab Keskkonna- ja Kommunaalamet, töötatakse välja täpsem programm, mis muuhulgas sisaldab kampaaniate korraldamist.

Paljudes lasteaedades on õppetöö tavapärase osa õuesõpe ja linnaaiandus. Tänapäevaks on paljudes linna asutustes oma [õppeaed](#), kus läbi mitmekesise aiandustegevuse õpitakse tundma linnaloodust ja ümbritsevat maailma üldiselt, juurutatakse rohelist mõtteviisi ja keskkonnateadlikkust ning soodustatakse tervislikku ja aktiivset eluviisi. 2023. aastal tegutses Tallinnas 141 linnaasutuste, 12 eraharidusasutuste ja 6 omal algatusel rajatud õppeaeda ja tegevuses osales umbes 36 255 inimest (sealhulgas 16 228 last, 2 418 õpetajat ja asutuse töötajat, 4 258 lapsevanemat ja vabatahtlikku, 13 281 koostööpartnerit ja aia külastajat). Õppeaedade tegevusega on liitunud Tallinna Sotsiaaltöö Keskus ja ühtlasi rajanud oma üksustesse õppeaiad.

2.10 Sademevesi

Ettepanekud: 1-15, 1-18

1-15	Kasutada linnaplaneerimises rohkem vett läbi laskvat pinnast
1-18	Arendada vihmavee looduslikku ärajuhtimist ja suuremat kasutamist

Alates 2023. aastast on välja töötatud ja planeerimisel ning projekteerimisel testversioonis kasutusel hea töövahend [Tallinna rohefaktor](#), mis haljastamiseks määratud alade suuremat mitmekesisust ja nügib kasutama looduslähedasi sademeveelahendusi.

Vett läbilaskva katendi uued katselõigud rajatakse 2024. aasta teises pooles. Vett läbilaskev katend ei sobi igale poole, oluline on arvestada näiteks pinnasevee tasemega. Katselõikude tulemusi analüüsid tehakse järeldused, kus on linnas sellist katendit võimalik kasutada. Ootamas on [Trummi piirkonna looduslähedaste sademeveelahenduste projekti](#) elluviimine, ja projekti [Rohejalg](#) raames ristmike haljastamine. Keskkonna- ja Kommunaalamet on projektipartner välisprojektis [MUSTBE](#) (*Multidimensional storm water treatment in urban areas for cleaner Baltic Sea*), mille näidisobjektiks on Tondimõisa ja Parditiigi parkides sademevee looduslähedane käitlemine.

Linnaosades peetakse sademevee ärajuhtimist oluliseks, näiteks Kristiine linnaosas lähtutakse uute projektide puhul põhimõttest kasutada kivisillutist nii vähe kui võimalik. Linnaosa on 2023. aasta [Rohejalje](#) projekti ja kaasava eelarve 2023/24 võiduideo raames haljastamas asfaldist ja kivisillutisest liiklussaari. Linnaosa ametnikud osalesid 2023. aastal MTÜ Eesti Kommunaalmajanduse Ühingu korraldatud sademeveeteemat käsitleval seminaril, et olla teadlikum projektide kavandaja, tellija ja hindaja.

Projektides määrab katendite tingimused projekteerimishanke tehniline kirjeldus kui alusdokument. Sõltuvalt hoone ja katendi kasutusotstarbest on määratletud, millises mahus kasutada sadevee loomulikku imbumist toetavaid katendeid. Tuleb arvestada ka piiranguid, kus vett läbilaskvaid katendeid ei ole lubatud kasutada (nt invanõuded, [Keskkonnaministri määrus nr 61](#) vmt).

2.11 Häiringute mõju (valgus- ja mürareostus)

Ettepanekud: 1-16, 2-3, 3-2

1-16	Kasutada tänavate valgustamisel kaasaegseid lahendusi elurajoonides, et piirata valgusreklaamide ja erksa valgustuse kasutamist ning vähendada valgusreostust
2-3	Detailplaneeringute puhul täiendavalt hinnata tervisemõju ning rakendada meetmed negatiivsete tervisemõjude vähendamiseks, mis tulenevad suuresti müra-, õhu- ja valgusreostusest
3-2	Reguleerida ilutulestiku müük ja kasutamine, sh era- ja avalikel üritustel
	Reguleerida ja oluliselt vähendada lehepuhurite kasutamist

Keskkonna- ja Kommunaalameti poolt on lisatud tingimused valgusreostuse vältimiseks linnavalgustuse *tehnilistesse tingimustesse*. Näiteks nõutakse valgusarvutusi fassaadidele, kus on oht, et valgustus paistab akendesse ja on vaja kasutada valguse piirajaid. Olukorda on parandanud LED-valgustite kasutuselevõtt, mille optika suunab valguse soovitud piirkonda. Linn on uuendanud Keskkonna- ja Kommunaalameti käskkirja [Tallinna linna välisvalgustuse hämardamise väärtuste kinnitamine](#), mille kohaselt hämardatakse tänavavalgustus kõikidel tänavatel, mänguväljakutel jne. Tänavavalgustuse uus juhtimissüsteem tuleb kasutusele 2025. aastal. Täna on poole peal pilootprojekt, mille käigus katsetatakse kuue erineva tootja valgustusjuhtimissüsteeme erinevatel tänavalõikudel. Uus süsteem võimaldab juhtida igat valgustit eraldi, paika panna linnavalgustuse õiged heledustasemed ja seeläbi kasutada valgustamisel väiksemaid võimsuseid ning vältida valgusreostust. Koostöös Tallinna Tehnikaülikooliga on elanike seas läbi viidud valgusreostuse veebiküsitlus, mille tulemusena on kaardistanud ligi 700 häiriva valgusega asukohta Tallinnas. Järgmises etapis valgushäiringuid analüüsitakse ja mõõdistatakse ning koostatakse *valgusreostuse juhend*. TTA tellimusel on TalTechi poolt teostatud uuring [Leedekraanide mõjud liiklusohutusele \(valgusreklaamide uuring\)](#), mille tulemusi samuti võetakse uute normide kehtestamisel arvesse.

Keskkonna- ja Kommunaalametis on alustatud *Müra vähendamise tegevuskava* koostamist. Detailplaneeringuga kavandatud tegevuste mõju hinnatakse keskkonnamõju hindamise käigus (KMH) või keskkonnamõjude strateegilises hindamise käigus (KSH). Valdav osa detailplaneeringutest kooskõlastatakse riikliku [Terviseametiga](#), kus teostatakse põhjalik kontroll ja omakorda seatakse nõuded planeeringu täiendamiseks ja analüüside koostamiseks.

Plaanis on uurida müra vähendamise võimalusi erinevatest materjalide segudest katendite puhul.

Ilutulestiku kasutamine ja müük on reguleeritud riiklikult ja kohalikul omavalitsusel puudub õigus iseseisvalt ilutulestiku kasutamist ning müüki keelata. Keskkonna- ja Kommunaalamet on varasemalt tellinud ka õigusliku analüüsi, mis seda kinnitas. Tallinna linn jätkab eeskju andmist ilutulestikust loobumisega.

Lehepuhurite kasutamine on reguleeritud [Heakorraeeskirjaga](#). Avalikus kohas on lubatud lehepuhurit kasutada lehtede kokkukogumiseks, aga ei ole lubatud kasutada muul otstarbel, millega kaasneb tolmu õhku paiskamine. Tallinna Munitsipaalpolitsei Amet kontrollib lehepuhurite avalikus kohas ebaõigesti kasutamist vastava teate saamisel, ent tegemist ei ole väärteoga.

2.12 Hanked

Ettepanek: 1-17

1-17	Hangetes prioriseerida keskkonnasõbralikke lahendusi

Tallinna linn on võtnud hangetes suuna keskkonnahoidlikkusele. Strateegiakeskuse ostu- ja hankekeskus viib läbi riiklikul tasandil Euroopa Liidu [kohustuslike keskkonnahoidlike hanketingimuste](#) kasutamise koolitamist. [Vabatahtlike tingimusi](#) rakendatakse koostöös ametite ja asutustega. Valdkonnapõhiselt kogutakse parimaid praktikaid.

Näiteks on ehitushangetes linna kui hankija eesmärk tagada funktsionaalsus, energiasäästlikkus, vastupidavus ja kaua kestvus, ehk parima võimaliku ehituspraktika kohaselt energiatõhusus- ja taastuenergiatehnoloogiate lahendustega tehniliselt mõistlikult ehitatav hoone. Tingimused keskkonnasäästlikkuse nõuetega ja võimalustega arvestamiseks esitatakse juba projekti koostamisele, et hoone rajamisel kasutatavad materjalid ja seadmed oleks taaskasutatavad, võimalikult pika kasutuseaga, lihtsasti remonditavad ning säästliku energiatarbimisega. Eelistatud on materjalide taaskasutus ja lahendused, mis võimaldavad vähendada hoone püsikulusid ning säästa materjalide kulu.

On proovitud hankes vabatahtlike keskkonnahoidlike tingimusi, ent näiteks mööbli puhul hange ebaõnnestus, sest pakkumused ei vastanud nõuetele. Seetõttu on vajadus teha eelnevat koostööd erinevate osapooltega, sh turu-uuringud ettevõtetele, et selgitada turu valmisolekut.

Olemasolevates haljastuse hooldamise hangetes on umbrohu tõrjumisel keelatud pestitsiidide kasutamine. Iga hanke puhul mõeldakse läbi, milliseid keskkonnasõbralikke tehnoloogiaid tuleb kasutada ja milliseid spetsialiste kaasata. Tavapraktikas on nõue jäätmete liigiti kogumisele ja üleandmisele.

Tänavavalgustuse hangetes lähtutakse [Euroopa Liidu keskkonnahoidlike riigihangete](#) kriteeriumitest tänavavalgustusele ja fooridele.

2.13 Tänavate hooldus, projekteerimine

Ettepanekud: 1-19, 2-1

1-19	Muuta tänavahooldus loodust säästvaks ja jalakäija keskseks
2-1	Tänavate projekteerimisel seada esikohale haljastuse säilimine ja loomine ning jalakäijate ja ratturite ohutus ja mugavus

Tallinnas on koos pargiteedega 3 253 967 m² jalakäijate ja ratturite liikumiseks kasutatavaid teid, milledest 25 000 m² moodustavad sõiduteedele markeeritud rattarajad, mida hooldab Keskkonna- ja Kommunaalamet; ligikaudu 550 000 m² pargiteid hooldavad linnaosavalitsused; ligikaudu 700 000 m² kõnniteid hooldab Keskkonna- ja Kommunaalamet.

Ligikaudu 950 000 m² on jalg- ja jalgrattateid, mida hooldab samuti Keskkonna- ja Kommunaalamet. Lisaks tegutseb 2021. a jaanuarist linna hallatavas asutuses hooldusüksus, kelle ülesanne on muuhulgas tagada kesklinnas 206 000 m² enamkasutatava kõnnitee hooldamine, millele iga-aastaselt lisandub hooldatavaid kõnniteelõike.

Tänavahoolduses kasutatakse kaasaegset tehnoloogiat, mis arvestab heitkoguste piirväärtuste nõudeid ja tehnika vanusele seatud nõudeid. Esimesena puhastatakse kõnni- ja jalgrattateed, ühe kolmandiku hooldatavate jalg- ja jalgrattateede osas on kehtestatud neljatunnine hooldustsükkel. Jalg- ja jalgrattateede puhastamise kulu on 6,5 miljonit eurot aastas. Soola (kloriide) kasutatakse ühistranspordiliiklusega peatänavatel, kõrvaltänavatel soola ei kasutata. Libeduse tõrjel kasutatakse NaCl; CaCl ja graniitsõelmeid.

Keskkonna- ja Kommunaalametis monitooritakse naastrehvide kasutust ja tehakse kampaania [Tolm Tapab](#), mis tutvustab naastrehvide kahjulikku mõju. Kampaania sõnumit aitavad võimendada Linnaosavalitsused. Naastrehvide keelamine eeldab riikliku õigusakti muutmist.

Novembris 2023. aastal võttis Tallinna Linnavolikogu vastu [Tallinna jätkusuutliku linnaliikuvuse kava 2035](#), kus on toodud uuendatud visioonid ja eesmärgid ning tänavate jaotus üheksaks tüübiks (vt Tegevusprogramm 1). Tervikliku ja ohutu tänavaruumi jaoks on loodud oluline uuenduslik seos kohaväärtusega. Tänavate kujunduspõhimõtete väljatöötamiseks koostatakse mitme linnaameti koostöös *Üheksa tänavatüübi juhend*.

Linnale kuuluvaid haljasalasid niidetakse loodussäästlikkuse eesmärgil vegetatsiooniperioodil kaks korda. Enne projekteerimise asumist tuleb haljastus inventeerida. Üldine põhimõte on - kõik haljastus, mis ei ole ohtlik, on väärtuslik.

2.14 Terviserajad

Ettepanek: 2-4

2-4	Jätkata loodussõbralike terviseradade loomist, et tekiks ülelinnane terviseradade võrgustik

Keskkonna- ja Kommunaalameti tegevus rohealade ja -võrgustiku osade pideva kavandamise ning rajamise (n: Putukaväil, Klindipark, Poolamäe-Tiigiveski park), parkide ja haljastute rekonstrueerimise ja kaasajastamise heaks toetab hästi tervistavate radade kontseptsiooni.

Linnaosadest näiteks Pirital on head terviserajad, mida arendatakse pidevalt. Nõmmel on mitmeid võimalusi terviseradade kasutajatele Harku ja Pääsküla raba ning parkmetsade kujul. Viimaste hooldus ja remont toimub järk-järgult.

Linnaosades, kus võimalused terviseradade loomiseks on piiratud, näiteks Kristiine või Mustamäe linnaosas, eelistatakse luua sõbralikku linnaruumi, et inimeste igapäeva teekonnad oleksid mitmekülgsed ja esteetilised, et oleks lihtne eelistada jalgsi liikumist ka pikema vahemaa puhul. Kvaliteetsema avaliku ruumi loomine toetab linna strateegiliste sihtideni jõudmist. Ollakse rajamas taskuparke, on loodud linnamööbliga hubaseid nurgakesi istumiseks ning on toodud treeningvahendeid inimeste liikumisteede lähedusse, mitte ainult hoovidesse ja parkidesse (n: tasakaalulindid, lauateniselaudad jm).

Kesklinna linnaosa elanikud kasutavad Järve terviserada, mida arendab [Sihtasutuse Eesti Terviserajad](#). Teekond sportimiseks ei ole pikk Piritale või Nõmmele. Haabersti linnametsades paiknevad terviserajad Kakumäe rannapargis (vajab uuendust) ja Õismäe rabas. Eakad ning koolid ja lasteaiad kasutavad väga aktiivselt Õismäe tiigi uut rekonstrueeritud ala.

2.15 Liikuvus

Ettepanekud: 2-7, 4-1, 4-2, 4-3, 5-1

2-7	Langetada autoliikluse piirkiirust ja rakendada autoliikluse rahustamise võtteid üle linna, vastavalt konkreetsete kohtade vajadustele
4-1	Soodustada linna piires ühistranspordi kasutamist, luues paremad ühistranspordiühendused äärelinnaga ja naabervaldadega ning levitades pargi-reisi võimalusi
4-2	Luu rohkem turvalisi rattaparklaid korterelamute, kultuuriasutuste, koolide, ühistranspordi sõlmede ja hotellide juurde
4-3	Muuta bussi- ja trammipeatused inimestele ilmastikukindlaks ning õhusaaste ja pritsmete eest kaitstuks
5-1	Arendada lahendusi, mis võimaldavad üldlevinud kaardirakendustele teatada ja seal kuvada infot avaliku ruumi ligipääsu katkestuste kohta

Tallinna Transpordiamet on viimastel aastatel järk-järgult tegelenud piirkiiruse vähendamisega 30 kilomeetrini tunnis elamualadel, linnakeskuses ja teistes suurema kohaväärtusega tänavalõikudel. Rahulikumat liiklusruumi toetab [Tallinna jätkusuutliku linnaliikuvuse kava 2035](#), ja tänavate kujunduspõhimõtete väljatöötamiseks koostatav *Üheksa tänavatüübi juhend*.

Linnaosavalitsused esitavad ettepanekuid vastavalt liiklusolukorrale ja teevad koostööd ohtlike olukordade lahendamiseks Tallinna Transpordiametiga. Alternatiivseid võtteid ja võimalusi liikluse rahustamiseks otsitakse ka koostöös linnaplaneerijatega Strateegiakeskuse ruumiloome osakonnast.

Näiteks Kristiine linnaosa haridusasutused ja vanemate kortermajade elanikud tunnevad puudust katusealusega rattahoidjatest ja -majadest. Uutes projektides on juba arvestatud rattahoidjate vajadusega, kuid mujal on olukord puudulik. Probleem on Tallinna Lilleküla Gümnaasiumis, kus olemasolevad rattahoidjad ei kata vajadust.

Valginnastumise pidurdamise ja linna tihendamise põhimõtted antakse Strateegiakeskuse ruumiloome osakonna eestvedamisel koostatavates üldplaneeringutes; eelkõige Kesklinna ja Põhja-Tallinna üldplaneeringus.

Tallinna Transpordiameti ühistranspordi osakonnas on uue nõudluspõhise ühistranspordi liinivõrgu planeerimine ja arendamine pidev töö. 2023. a koostati hange teenindustaseme normide väljatöötamise ja liinivõrgu planeerimispõhimõtete täiendamise kohta. Jätkatakse uue nõudlus- ning andmepõhise liinivõrgu muudatustega. Samuti viidi 2023. a läbi hange *Piletimüügi- ja infosüsteemide haldus, hooldus ja arendus* – eesmärgiga kehtestada kümneks aastaks ühtne piletisüsteem, kaasates kõiki ühistranspordiliike (sh rong). Alustati arutelusid Põhja-Eesti Ühistranspordikeskusega ühtse piletisüsteemi loomiseks, lisaks perioodipiletitele ka üksikpiletite müük. Korrigeeritakse ühistranspordi ühendusaegasid seoses liiklusruumi ümberjagamisega. Arendatakse ühistranspordi infrastruktuuri, soetatakse uut veeremit – 2024. aastal alustavad liinivedu 15 uut elektribussi, saabuvad esimesed uued trammid (kokku 23 kahe aasta peale) ning küsitakse hinnapakkumist uutele akutrollidele.

Tallinna Transpordiameti ühistranspordi osakond on sõlminud lepingu ettevõttega JCDecaux 21 aastaks, mille raames paigaldatakse ühissõidukipeatusesse 1 200 uut ootekoda (600 Tallinna disainiga ja 600 teenuseosutaja disainiga. Neist ligikaudu 300 paigaldatakse 2024. aastal), 121 reklaamvitriini ja 34 ühekohalist täisautomaatset isepuhastuvat avalikku välitualetti, mis on kohandatud liikumispuudega inimestele. Leping hõlmab nii pakkuja paigaldatavate kui ka linnale kuuluvate ootekodade hooldust.

Linnal on infot teede ja tänavate sulgemise kohta, mida jagatakse avaandmetena ka rakendusele [Waze](#). Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet haldab haavatavamatele elanike rühmadele suunatud [Tallinna liqipäasetavuse infosüsteemi](#).

2.16 Jäätmed

Ettepanek: 3-3

3-3	Kasutada jäätmete valesse kohta jätmise vastu rohkem heidutus- ja järelevalve meetmeid

Strateegiakeskuse ringmajanduse osakond koostöös Tallinna Jäätmekeskusega korraldavad ja koristavad avalike pakendimahutite ümbrust juhul kui nende juurde on pandud muid jäätmeid peale pakendijäätmete. Probleemsemate avalike pakendijäätmete kogumiskohtadesse, kus on palju risustamist, on paigaldatud kaamerad, mida jälgivad Linnaosavalitsused. Avalike mahutite ümber koristab pakendijäätmed ära mahuti omanik (pakendiorganisatsioon). Tallinna Munitsipaalpolitsei Amet kaasatakse erakinnistute prügistamistel ja munitsipaalpolitsei viib läbi väärteomenetlusi jäätmeseaduse rikkumistes (2023. aastal 56 menetlust).

Linnaosades on võrreldes varasemate aastatega prügistamist jäänud vähemaks. Pakendikonteinerite täitumisest tingitud prügi mahapanekut on samuti võrreldes varasema ajaga jäänud vähemaks – konteinerid on varustatud kontaktnumbriga ja linnakodanikke on suunatud sellele helistama kui konteiner enam ei mahuta. Linnaosades tehakse järelevalvet kontrollsõitude raames. Infot saadakse kodanikelt ka sotsiaalmeedia kaudu. Koostööd tehakse jäätmevedajate ja Strateegiakeskuse ringmajanduse osakonnaga.

Probleemi nähakse pigem vandaalitsemisses, mis on eelnevatel suveperioodidel aset leidnud. Probleemsetesse kohtadesse paigaldatakse kaamerad. Muret põhjustavad ka kodutud, kes teatud kõrvalistesse kohtadesse asju koguvad ning suvehooajal seal elavad. Selliste olukordadega tegelevad Linnaosavalitsused koostöös Tallinna Munitsipaalpolitsei Ameti, politsei ja heakorra lepingupartneriga jooksvalt.

2.17 Avalikud üritused

Ettepanek: 3-4

3-4	Arvestada avalike ürituste korraldamisel parkide ja teiste rohealade taluvuspiiridega

Avalike ürituste lubade kooskõlastamisel [avalike kogunemiste infosüsteemi](#) (AKIS) kaudu määratakse vastavalt ürituse läbiviimise alale täiendavad tingimused. Täna on kasutusel eritingimused, mis näiteks arvestavad olulisemate kaitsealade eripäradega.

Samuti on olemas Kliimaministeeriumi [Keskkonnahoidlike sündmuste juhend](#) ning Tallinna linna [Keskkonnahoidliku ürituse korraldamise reeglid](#).

Linnaosades säästetakse keskkonda, arvestatakse avalike ürituste lubade taotluste menetlemisel ja ise üritusi rohealal või pargis korraldades konkreetse asukoha eripäradega ja taluvusega. Liigset rohealade koormamist ei aktsepteerita. Näiteks suunatakse elanikke kasutama keskkonnasõbralikumaid liikumisvahendeid. Enne ürituse korraldamist kaasatakse vajadusel erinevad spetsialistid ja viiakse läbi infotund.

